ŚCIĄGAWKA DLA NAUCZYCIELI PRZEDSZKOLI

Nowa Podstawa Programowa 2026

> **Wstęp**
> *Niniejsza ściągawka stanowi kompendium wiedzy i gotowy przewodnik dla nauczycieli przedszkoli, ułatwiający wdrożenie celów nowej podstawy programowej (Rozporządzenie ME z 11 marca 2026 r). Kluczowym założeniem przewodnika jest pełne dostosowanie metod do rozwoju przedszkolaków. Zamiast abstrakcyjnych kart pracy, kładziemy nacisk na empatię, sensorykę, manipulowanie konkretnymi przedmiotami i zabawę badawczą.*

I. Propozycje realizacji obszarów rozwoju z podziałem na wiek

1. Obszar Społeczny:

Główny cel dydaktyczny skupia się wokół budowania relacji rówieśniczych, przestrzegania wspólnie ustalonych reguł, współdecydowania o grupie oraz rozwijania empatii i prospołecznych zachowań bez wymogu znajomości słowa pisanego.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Nasze wspólne zabawki: Dzieci siedzą w kręgu, nauczyciel podaje maskotkę i każde dziecko proponuje jedną zasadę dzielenia się klockami w kąciku konstrukcyjnym (np. „budujemy razem", „czekamy na swoją kolej").
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Skrzynka dobrych uczynków: Starszaki wrzucają papierowe serduszka do klasowej skrzynki, gdy ktoś im pomógł w trudnej sytuacji lub pocieszył w smutku. Kolejnego dnia rano liczą, ile dobrych uczynków było poprzedniego dnia. W razie potrzeby pomaga nauczyciel.

2. Obszar Osobisty:

Dziecko buduje poczucie własnej wartości, uczy się rozpoznawać swoje emocje, organizować miejsce pracy i dążyć do ukończenia zadań, akceptując błędy jako naturalną część procesu uczenia się.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Lustereczko, powiedz przecie: Maluchy przeglądają się w bezpiecznym lusterku, wskazują jedną cechę swojego wyglądu i opowiadają o tym, co najbardziej lubią robić w przedszkolu.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Mój plan na budowlę: Przed rozpoczęciem budowania z klocków konstrukcyjnych, dziecko układa przed sobą sekwencję 3-4 kartonowych piktogramów symbolizujących etapy jego pracy (np. piktogram podstawy, potem wieży, na końcu dachu).

Wskazówka bez czytania/pisania: Zamiast pisać plan, przedszkolaki układają gotowe obrazki i opowiadają o swoim zamiarze rówieśnikowi. Nauczyciel wprowadza kulturę słowa "Jeszcze" (np. "Jeszcze tego nie umiem, ale ćwiczę"), co wzmacnia odporność psychiczną.

3. Obszar Językowy:

Edukacja językowa opiera się na sprawności mówienia, słuchania, bogaceniu słownictwa i przygotowaniu do nauki czytania i pisania poprzez rozwijanie analizy i syntezy słuchowej (głoski, sylaby) bez wymuszania pisania w liniaturze.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Zabawy z rymowankami: Nauczyciel recytuje proste wierszyki i zawiesza głos przed rymem, pozwalając maluchom na spontaniczne dopowiedzenie brakującego słowa.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Pisanie na tacy sensorycznej: Starszaki kreślą kształty literopodobne (pętelki, fale, zygzaki) oraz litery drukowane palcem na tacy wysypanej kaszą manną, piaskiem lub mąką. Detektyw literowy: Dzieci szukają w sali przedmiotów zaczynających się na wylosowaną przez nauczyciela głoskę.

Wskazówka: Zamiast kart pracy z ołówkiem, stosujemy tace sensoryczne angażujące zmysł dotyku i rozwijające motorykę małą. Wszystkie zabawy literowe opierają się na słuchu i kojarzeniu kształtów graficznych.

4. Obszar Matematyczny:

Dzieci odkrywają, że obiekty otaczającego świata są policzalne, klasyfikowalne i mierzalne. Nauka matematyki odbywa się wyłącznie na konkretach i modelach fizycznych.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Segregowanie skarbów: Maluchy sortują dary przyrody (szyszki, kasztany, żołędzie) według jednej wybranej cechy – wielkości (duże/małe) lub koloru.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Mierzenie krokami i sznurkiem: Starszaki mierzą długość sali lub dywanu za pomocą własnych kroków, stóp lub kawałka sznurka, a wynik przedstawiają rysując odpowiednią liczbę kresek na tablicy.

5. Obszar Przyrodniczy:

Stwarzanie warunków do swobodnego badania przyrody ożywionej i nieożywionej, pielęgnacji roślin oraz kształtowania nawyków ekologicznych (segregacja odpadów).

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Pogodowe okienko: Codzienna krótka obserwacja chmur i nieba przez okno, a następnie przypięcie piktogramu aktualnej pogody (słońce, deszcz, chmura) na tablicy przedszkolnej.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Klasowy ogródek użytkowy: Dzieci wspólnie sieją rzeżuchę, szczypiorek lub sadzą cebulę w doniczkach, dbają o nie i rysują prostą klasową kronikę wzrostu roślin (każdy dzień to jeden rysunek przedstawiający wielkość rośliny).

Wskazówka: Eksperymenty i obserwacje przyrodnicze są dokumentowane wyłącznie za pomocą rysunków, pieczątek lub poprzez fizyczne zbieranie dowodów (np. wklejanie liści do dziennika obserwacji).

6. Obszar Techniczny:

Rozwijanie kompetencji technicznych poprzez badanie właściwości materiałów, bezpieczne posługiwanie się narzędziami (nożyczki, dziurkacz, papier ścierny), budowanie maszyn prostych oraz montaż prostych obwodów.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Sensoryczne tworzywa: Maluchy badają dotykiem właściwości różnych materiałów (drewno, metal, styropian, wełna), określając czy są one gładkie, szorstkie, miękkie, twarde, ciężkie czy lekkie.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Winda dla maskotki: Starszaki konstruują prostą windę z wykorzystaniem kołowrotu (rolka tekturowa jako oś obrotu, sznurek, plastikowy kubeczek) oraz budują tory zjazdowe jako równię pochyłą. Eksperymenty z bezpiecznym prądem: Budowanie prostego obwodu z baterii AA (1.5V), przewodów z łatwymi zaciskami krokodylkowymi oraz żarówki LED, brzęczyka lub miniaturowego silniczka ze śmigiełkiem.

Wskazówka: Wszelkie obwody elektryczne są całkowicie bezpieczne (niskonapięciowe baterie AA/AAA, prąd rzędu 1.5V-3V). Dzieci uczą się fizyki poprzez manipulację i natychmiastowy efekt (zaświecenie żarówki, dźwięk brzęczyka), odróżniając bezpieczne baterie od niebezpiecznych domowych gniazdek.

7. Obszar Cyfrowy:

Zgodnie z podstawą programową 2026, przedszkolaki nie korzystają samodzielnie i indywidualnie z urządzeń ekranowych (smartfony, tablety). Kompetencje cyfrowe (logiczne i algorytmiczne myślenie) rozwijamy offline – tzw. „kodowanie bez ekranu".

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Zakodowana droga: Nauczyciel układa na podłodze matę ze strzałkami. Zadaniem malucha jest przejście trasy od startu do mety według obrazkowej instrukcji przygotowanej przez nauczyciela.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Instrukcja "Jak umyć ręce?". Starszaki układają sekwencję 4-5 obrazków (kodują algorytm) przedstawiających kolejne czynności higieniczne i testują jej poprawność w łazience.

Wskazówka: Dzieci uczą się pojęcia "instrukcji" i "program" poprzez układanie kartoników z symbolami. Rysują własne znaki ucząc się funkcji kodu graficznego.

8. Obszar Artystyczny:

Budowanie wrażliwości estetycznej, ekspresji plastycznej, muzykowanie i swobodne wcielanie się w role teatralne bez narzuconych schematów i oceniania efektów końcowych.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Malowanie muzyki: Maluchy malują farbami palcowymi na ogromnym brystolu na podłodze, słuchając w tle muzyki klasycznej (np. Vivaldi "Wiosna") i dopasowując kolory i dynamikę ruchów do tempa utworów.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Orkiestra z recyklingu: Dzieci samodzielnie konstruują instrumenty muzyczne z materiałów z odzysku (np. grzechotki z butelek i ryżu, bębenki z puszek, kastaniety z tektury i kapsli) i grają na nich prosty, wspólnie ustalony rytm.

Wskazówka: Sztuka jest wykorzystywana do wolnej ekspresji sensorycznej. Wernisaże prac są przygotowywane przez dzieci w roli przewodników – opowiadają one ustnie o swoich dziełach zaproszonym gościom.

9. Obszar Ruchowy:

Wspieranie rozwoju fizycznego poprzez codzienne zajęcia na świeżym powietrzu, tory przeszkód stymulujące sensorycznie oraz ćwiczenia sprawności dłoni przygotowujące do prawidłowego chwytu ołówka.

- **Dzieci młodsze (3-4 lata):** Sensoryczna ścieżka boso: Chodzenie boso po ścieżce ułożonej na podłodze z worków z grochem, szyszek, kamyków, kawałków drewna i trawy, co stymuluje receptory i dba o prawidłową postawę ciała.
- **Dzieci starsze (5-6 lat):** Chwyt pisarski z plasteliny: Lepienie małych kuleczek z plasteliny lub gliny za pomocą trzech palców (kciuk, wskazujący, środkowy), nawlekanie drobnych koralików na sznurek, wycinanie po śladzie.

Wskazówka: Przygotowanie do pisania nie polega na kreśleniu liter w zeszytach, ale na ćwiczeniach mięśni dłoni i palców. Prawidłowy chwyt pisarski rozwija się poprzez lepienie, ugniatanie, nawlekanie i darcie papieru.

II. Polecane Filmy i Multimedia Dydaktyczne na YouTube

Nauczyciele mogą bezpiecznie wykorzystać poniższe filmy edukacyjne w celu wprowadzenia dzieci w trudne zagadnienia fizyczne, techniczne i przyrodnicze. Filmy te doskonale uzupełniają doświadczenia przedszkolaków, nadając im kontekst teoretyczny w przystępny i dostosowany do wieku sposób.

Tytuł filmu i Link	Kanał / Twórca	Opis i zastosowanie dydaktyczne
Być jak Ignacy I – Prąd https://www.youtube.com/watch?v=UxtYvah-9eo	Fundacja PGNiG	Wesoły i pełen prostych doświadczeń film edukacyjny tłumaczący najmłodszym, czym jest prąd i obwód elektryczny. Idealny przed budowaniem prostych obwodów na krokodylki.
Sekrety elektroniki dla dzieci (ZIZ#5) https://www.youtube.com/watch?v=EBt0fxG1ka4	Zaprojektuj i Zbuduj	Praktyczny kurs wideo dla dzieci od 6. roku życia, pokazujący bezpieczne doświadczenia z prądem, badaniem przewodnictwa wody, diodami i brzęczykiem.
Laboratorium Elektryka Kids https://www.youtube.com/watch?v=SGp_xDicZwc	PRO Kids	Prezentacja gotowego bezpiecznego zestawu do budowania obwodów z silniczkiem, diodami LED i brzęczykiem bez konieczności lutowania. Inspiracja do kącika majsterkowicza.
Detektyw Łodyga: Skąd się bierze prąd? https://www.youtube.com/watch?v=TmLzv-8hSP8	MiniMini+	Bezpieczny i dostosowany do wieku przedszkolnego odcinek bajki o ekologii, energii i ochronie zasobów naturalnych. Doskonały do wprowadzenia pojęcia prądu i oszczędzania energii.
Scenariusz lekcji: Prąd elektryczny https://blizejprzedszkola.pl/wydarzenie-16492,jak-wedruje-prad-elektryczny-zajecie-badawcze	Bliżej Przedszkola	Kompletny, sprawdzony scenariusz lekcji fizyki i techniki w przedszkolu, podczas której dzieci wspólnie konstruują obwody, demonstrując zaświecenie żarówki i diody.

III. Obowiązkowy 10-dniowy Projekt Zabawek z Odzysku

Zgodnie z wymogami nowej podstawy programowej 2026, dziecko przynajmniej raz w trakcie edukacji przedszkolnej musi przez minimum 10 kolejnych dni tworzyć z wykorzystaniem materiałów z odzysku własne zabawki zamiast zabawek tradycyjnych. Projekt ten doskonale rozwija sprawczość, logiczne myślenie i wyobraźnię przestrzenną dzieci bez konieczności używania pisma czy czytania.

Jak zorganizować projekt w praktyce?

- **Krok 1:** Zbiórka surowców (zaangażowanie rodziców): Nauczyciele organizują zbiórkę bezpiecznych materiałów z odzysku (tekturowe kartoniki, rolki po papierze, plastikowe zakrętki, butelki PET, sznurki, kolorowe gazety, pudełka po jajkach).
- **Krok 2:** Aranżacja „Strefy Konstrukcyjnej" (Kącika Majsterkowicza): Przygotowanie bezpiecznych narzędzi (nożyczki z zaokrąglonymi końcami, zszywacz, dziurkacz, kleje, taśmy klejące).
- **Krok 3:** Rytm i etapy projektu (Podział na 10 dni):

  • **Dni 1-2: Planowanie i badanie właściwości surowców.** Dzieci dotykają materiałów, segregują je, sprawdzają co jest twarde, a co miękkie. Układają prosty plan zabawki za pomocą sekwencji obrazków (piktogramów) lub rysują.

  • **Dni 3-8: Proces aktywnego tworzenia.** Dzieci samodzielnie tną, łączą, kleją, ozdabiają i konstruują swoje zabawki (np. lornetki z rolek, autka z pudełek i zakrętek, kukiełki z drewnianych łyżek). Nauczyciel dba o zasady bezpieczeństwa podczas posługiwania się narzędziami.

  • **Dni 9-10: Swobodna zabawa i prezentacja.** Zastąpienie tradycyjnych zabawek w sali stworzonymi dziełami. Dzieci bawią się nimi również na świeżym powietrzu (np. testują zjazdy autek z równi pochyłej) oraz przygotowują wystawę (Wernisaż) dla rodziców, opowiadając ustnie o przebiegu pracy.